

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. Теменужка Каролова Хроми-Жигалова, Доктор по икономика
член на научното жури, съгласно Заповед № 2340 от 14.06.2013 г.
на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”

на дисертационен труд на ИВАНКА ТОДОРОВА БАНКОВА за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”, професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”

Научни ръководители: Проф. д.п.н. Горан Горанов, Проф. д.ф.н. Желязко Стоянов
Тема на дисертационния труд : ДИСОНАНСИ И ПОТЕНЦИАЛИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА КОНФЛИКТИ В ПРОЕКТНОТО УПРАВЛЕНИЕ (на примера на Оперативна програма „Конкурентоспособност” – 2007–2013 г.)

Настоящата рецензия е написана в съответствие със *Закона за развитие на академичния състав на РБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”*.

I. Обща характеристика на труда

Дисертационният труд с обем от 209 страници и се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература, справка за научните приноси, декларация за оригиналност и три приложения. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи. Основният текст съдържа 2 таблици и 7 фигури. Списъкът на използваната литература се състои от 131 бр. заглавия на български, руски и английски език. Относителната тежест на отделните глави е правилно разпределена.

Авторът на дисертационния труд е докторант на самостоятелна подготовка в катедра “Администрация и управление” при факултет “Международна икономика и администрация” на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Актуалността на темата

Актуалността на представената разработка се определя от значимостта на процеса на проектното управление по повод изпълнението на Оперативните програми, финансирани от фондовете на ЕС . Актуален изследователски интерес представлява анализирането и идентифицирането на конфликтните зони и откриването на възможности за регулиране и управление на специфично възникващите конфликти.

Представеният труд е изграден изцяло върху собствени проучвания и покрива изискванията за дисертационен труд за «Доктор».

Дисертационният труд е написан на добро научно ниво с използване на логически обвързан стил на изложение.

II. Структурата на дисертационния труд.

Общата логика на изложението е съобразена с формулираната теза и целите на изследването.

В увода се разкриват актуалността на проблематиката, изследователският проблем и основната теза, задачите, обектът, предметът, методологията и ограниченията в обхвата на изследването.

Логическата последователност на изложението започва с характеристика и анализ на основните теоретични постановки, концепции и модели в областта на конфликтологията и проектното управление на базата на обстойно проучване на литературни източници.

Цялата първа глава има концептуално-теоретичен характер и е посветена на предмета на изследването. В нея докторантът демонстрира много високата си теоретична подготвеност, което е едно от изискванията към тази образователна и научна степен. В резултат на извършеното изследване по разглеждания проблем, систематизирането и извеждането на понятийния апарат и представянето на специфичните проявления на конфликтите при изпълнението на проекти, финансирани от фондовете на ЕС, са идентифицирани дисонансите на капацитета на административните звена и бенефициентите като предпоставка за възникване на конфликти. В

избраните три основни пункта в първа глава е направен достатъчно обстоен анализ на проблема: 1.Нови измерения на конфликтите в управлението – административен аспект; 2.Характерни особености на проектното управление в конфликтологичен контекст; 3.Дисонанси на капацитета при управлението на европейски проекти – фактор за възникване на конфликти.

Това е основата за преминаване към следващата логическа стъпка на проучването, направено в дисертационния труд - конфликтногенни зони и конфликти при реализиране на европейски проекти /втора глава/.

В тази част са представени съдържателни и нормативни характеристики на понятието “конфликтногенни зони”, основните бариери и ключови фактори за успешно управление на конфликтите, възможностите за изграждане на потенциал за управление на конфликти при изпълнение на европейските проекти. На тази основа са изведени в осем пункта основните слабости и предпоставки за възникване на конфликти в дейността на административната система. Обоснована е необходимостта от приемането на унифициран национален регламент за управление на средствата от ЕС и създаването на отделен независим орган с ясно определен статут, функции и квалифициран персонал за ефективно прилагане на законодателството в областта на управлението на европейски проекти. В резултат на анализа на ОП “Конкурентоспособност” са изведени осем специфични фактори, които обособяват конфликтногенни зони и са открити основните бариери пред управлението на конфликтите при работата по проекти на ОП „Конкурентоспособност”.

Изводите, които докторанта прави са доказани от извършеното от нея проучване и заключения и имат характер на научни приноси.

В Третата глава на дисертационния труд изследването е насочено към възможните пътища за усъвършенстване управлението на конфликтите при изпълнението на европейски проекти.

Първата група от анализирани въпроси се отнася до *оценка на конфликтогенните фактори за управление на конфликти при изпълнение на проекти по ОП „Конкурентоспособност“* като е представен съдържателен анализ на постигнатите резултати от проведеното изследване. Анализът на резултатите от анкетните проучвания доказва правилността на направените от докторанта изводи и предложените конкретни инструментални механизми. От трите изследвания може да се обобщи, че административният и експертен капацитет на Управляващия орган и междинните звена при оценяването, контрола и мониторинга за управлението на проекти, финансирани от ЕС, е недостатъчен. Демотивираността, липсата на достатъчно професионализъм, излишната бюрокрация и не на последно място липсата на държавна политика за изграждане на програмен капацитет сред потенциалните бенефициенти са основните причини за конфликти.

Във втората група от анализирани въпроси - *научно-приложни подходи и инструменти при управление на европейски проекти в конфликтна среда*, е обоснована необходимостта от прилагането на иновативни подходи и инструменти за усъвършенстване управлението на конфликтите в проектното управление. Приведените факти в тази част от дисертационния труд дават основание на автора да идентифицира ключовите полета за осъществяване на промяна в подхода и преориентиране към иновативни инструменти за усъвършенстване на капацитета, като бенчмаркинг, междуинституционално и публично-частно партньорство и административен реинженеринг. Тези научни инструменти не са изследвани от конфликтологичната наука. Прилагането им при управлението на конфликти при изпълнение на ОП “Конкурентоспособност” предоставя възможности за успешно управление на проектите, както правилно отбелязва докторанта.

Третата група от анализирани въпроси доказват необходимостта от съвременна концептуална визия от ново качество на управление на конфликтите при проектното управление с европейско финансиране. На базата на получените резултати от проведеното изследване е разработен модел за ефективно управление на конфликтите. Предложеният Функционален модел за управление на конфликти при проектното управление, в основата на който е идеята за използване на конфликта като източник за развитие на капацитета на административните звена към УО и бенефициентите може да бъде практически реализиран и приложен към различните проекти по ОП „Конкурентоспособност”.

На добрата теоретична база в първа глава се базира емпиричното изследване, проведено от докторанта във втора и трета глава. Тук Иванка Банкова се проявява като добър изследовател, който може да извършва конкретни практически изследвания, да ги обобщава и прави изводи за практиката. Тя демонстрира познаване на изследваните проблеми и най-силното доказателство за това са предложените от нея анализи, изводи и функционален модел.

III. Приноси

Предметно-съдържателният анализ на дисертационния труд формира в мен убеждението, че в него са налице достатъчно доказателства за **научно-приложни приноси**. Потвърждавам напълно отбелязаните приноси, които имат научно-теоретичен, методологичен и приложен характер. Същите могат да се оценят по значимост както следва :

1. Анализирани и обобщени са теоретико-методологичните аспекти на феномена “конфликт” и специфичното му проявление при управлението на проекти, финансирани от фондовете на ЕС по Оперативните програми.

2. Идентифицирани и систематизирани са дисонансите на капацитета при управлението на европейски проекти.

3. Структурирани и класифицирани са специфичните конфликтногенни зони в проектното управление като предпоставка за неговото усъвършенстване.

4. Аргументирана е необходимостта от прилагането на иновативни инструменти за усъвършенстване управлението на конфликтите в проектното управление като бенчмаркинг, междуинституционално и публично-частно партньорство и административен реинженеринг.

5. Разработен и предложен е Функционален модел за управление на конфликти при реализацията на европейски проекти.

Получените приноси в дисертационния труд са сериозна предпоставка за по-нататъшно развитие на изследванията.

IV. Препоръки и въпроси

Отчитайки обстоятелството че, дисертационният труд представлява сериозен опит за задълбочено изследване на проблемите, свързани с дисонанси и потенциали при управлението на конфликти в проектното управление, ще си позволя да посоча следните критични бележки и препоръки :

Първо :От гледна точка на обхвата и степента на аргументираност (без да се нарушава представата за доказуемост на тезата), би могло да се приеме, че в обхвата на изследването е било възможно да попадне проблема за ***екипните роли в проектната дейност***. В света на проектното управление предимствата от екипната работа са добре познати и неоспорими. Екипите са най-добрият подход в осъществяването на проектната дейност на всяка организация, тъй като сформират необходимата комбинация от познания, експертни умения и перспективи за успешното приключване на проекта. Процесът по организирането на екипите изисква време и следва да се управлява внимателно и умело. Преди да се вземе решението за създаване на екип, трябва да се вземат предвид три основни характеристики на проекта, който ще изпълнява –

сложност, взаимозависимост на компонентите и цели. Тук трябва да се подчертае значението на целите на проекта и как те съответстват на по-големите организационни цели, както и да се изясни методиката на вземането на решения вътре в екипа. Това би спестило време в по-нататъшната му дейност и би спомогнало за избягването на евентуални конфликтни ситуации.

Второ: Как би изяснил докторанта специфичните проявления на конфликтите при изпълнението на проекти по ОП „Конкурентоспособност” в сравнение с други оперативни програми и ако отговорът е положителен, кои са те?

Трето: Може ли да се твърди, че са обособени(налични) непреодолими конфликтногенни фактори (зони), които и в бъдеще ще продължат да застрашават успешното усвояване на средствата по оперативните програми, и в частност по бъдещата Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност и ако отговорът е положителен, кои са те?

Четвърто: Кои от изведените тенденции в динамиката на конфликтите в проектното управление могат да допринесат за използването на конфликта като източник на развитие?

Пето: В тази връзка, какви конкретни препоръки бихте отправили към бенифициентите по ОП „Конкурентоспособност” за използване на конфликта като източник за развитие?

Препоръчвам на Иванка Банкова да продължи изследванията си в тази област. Публикуването на дисертационния труд би привлякло вниманието и интереса на управленската аудитория към рационалните предложения по тази актуална за развитието на съвременната администрация, експертите и бенефициентите по Оперативните програми проблематика.

V. Автореферат и публикации по труда

Иванка Банкова има пет публикации в научни издания. Всички те са по тематиката, обект на настоящата дисертация.

Авторефератът отразява структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертацията. В него е приложена справка за основните приноси, съдържащи се в дисертационния труд.

VI. Заключение

Представеният дисертационен труд като формулировка на проблемите, като обем, цел, задачи, методология на изследването и постигнати резултати в конкретната област **отговаря на изискванията за самостоятелно научно произведение.**

В дисертационният си труд Иванка Банкова изследва обществено значима проблематика с актуално значение за рационализиране на управлението на конфликти в проектното управление. Използвани са съвременни подходи и методи, адаптирани и обогатени с оглед на специфичните потребности на изследването. Считаю, че постигнатите от докторанта **научно-приложни резултати са с характер на оригинален принос**, с който се обогатяват съществуващите знания в изследваната област.

Като имам предвид актуалността и значимостта на извършеното изследване с предложените конкретни решения за практиката и визираните приносни моменти, предлагам на почитаемите членове на Научното жури **да подкрепят присъждането на образователна и научна степен „Доктор“**, професионално направление „Администрация и управление“ **на Иванка Банкова.**

Подпис:/п./

Доц.д-р Теменужка Каролова Хроми-Жигалова

10.07. 2013 год.